

DE HUISMUIS

Mus musculus

1. ALGEMEEN

Dit uit Centraal-Azië afkomstig knaagdier koloniseerde Europa rond de 17de eeuw. In gevangenschap werd ze als laboratoriumdier en als huisdier gehouden. In de handel vind je naast de grijze kleur van de wilde huismuis ook andere kleuren (zwart, wit of bruin; effen, twee- of driekleurig). Daarnaast bestaan er verschillende genetische varianten, waaronder bijvoorbeeld een naakte muis (zonder vacht). Het lichaam van de muis is ongeveer 8,5 cm lang en de staart is ongeveer even lang. Het gewicht varieert tussen 20 en 40 gram zonder grote verschillen tussen mannetjes en vrouwtjes. De gemiddelde **levensverwachting** van een muis is 1-3 jaar. In het wild is dit **knaagdier** een **groepsdier** dat in grote kolonies leeft. Muizen zijn vooral 's nachts en tijdens de schemer actief. De muis is een **nieuwsgierig**, **levendig** en **speels** dier, dat vaak de harten van kinderen verovert, maar die een goede verrijking van zijn kooi nodig heeft om zijn normale gedrag te kunnen vertonen.

2. HUISVESTING

De muis is een zeer **sociaal** dier dat niet alleen mag worden gehouden. Het is immers een groepsdier dat nood heeft aan het gezelschap van minstens één of twee soortgenoten. Volwassen niet gecastreerde mannetjes kunnen moeilijker bij elkaar worden gehuisvest aangezien deze kunnen vechten tot de dood. Bij gemengde groepen waarin zowel mannetjes als vrouwtjes leven, dienen de mannetjes uiteraard te worden gecastreerd aangezien deze soort zich snel kan voortplanten: een vrouwtje kan wel 50 jongen op een jaar voortbrengen. Het is dan ook ideaal om bijvoorbeeld 2 of 3 vrouwtjes samen te huisvesten.

Het is een **zeer actief** dier dat graag klimt. Bijgevolg moet de **kooi zo groot en hoog mogelijk** zijn. Zo zijn de **ideale afmetingen** 1 m lang bij 50-60 cm breed en 30-40 cm hoog, met verdiepingen of platformen op verschillende niveaus. In ieder geval mag het vloeroppervlak niet kleiner zijn dan 0,3 m². Een groter oppervlak stelt de dieren immers in staat om elkaar te vermijden in geval van een conflict. Dit is ook het geval bij een meer gecompartmenteerde kooi. Een extra voordeel hierbij is dat de muizen de verschillende compartimenten voor andere doeleinden kunnen gebruiken: aparte toilet, slaapplek, ... Om te voorkomen dat muizen kunnen ontsnappen, is het bij een traliekooi belangrijk dat de grootte van de mazen kleiner is dan 5 mm. Een andere mogelijkheid is een terrarium met wanden uit (plexi)glas. Dit laatste systeem heeft als voordeel dat de bodembedekking zich niet buiten de kooi verspreidt, een belangrijk nadeel is echter een minder goede ventilatie in vergelijking met een traliekooi.

De ideale kooien zijn dan ook traliekooien met verschillende solide verdiepingen en met een plasticen bak onderaan. De onderdelen moeten vlot uit elkaar te halen zijn zodat ze gemakkelijk kunnen worden gereinigd. In de plasticen bak onderaan de kooi komt een dikke laag absorberende bodembedekking van minstens 15 cm zodat de dieren een nest kunnen bouwen en tunnels graven. Dit is bij muizen een belangrijk natuurlijk gedrag dat een groot deel van hun tijd in beslag neemt.

Gebruik bij voorkeur een bodembedekking op basis van papier (bijvoorbeeld gerecycleerde papierkorrels, papiersnippers,...) of gemalen maïskolven. Het gebruik van (ceder)houtschavingen staat ter discussie en kan gelinkt zijn met ademhalingsproblemen. Los van de keuze van substraat is het belangrijk om de bodembedekking regelmatig te verversen om opstapeling van ammoniakdampen te vermijden. Ammoniakdampen kunnen immers ademhalingsproblemen en stress veroorzaken.

Aangezien geuren een belangrijke rol spelen in het leven van muizen, ververs je (indien mogelijk) per reinigingsbeurt best slechts een deel van de bodembedekking of leg je wat oude bodembedekking terug. Dit beperkt een te grote geurverandering, wat stress bij deze dieren vermindert.

Ook de rest van de kooi (inclusief de benodigdheden zoals bijvoorbeeld het drinkflesje) moet regelmatig worden gereinigd. De frequentie van reinigen wordt uiteraard bepaald door het aantal dieren en de grootte van de kooi. Aangezien muizen snel sterke geuren kunnen afgeven, kan het volgende als regel worden gehanteerd: de bodembedekking minstens om de 2-3 dagen vervangen en de kooi om de 2 weken reinigen.

Zet de kooi op een rustige, droge en tochtvrije plek. Hou hierbij rekening met het feit dat muizen ultrasone geluiden van bijvoorbeeld tv, schermen, koelkast, lampen... kunnen waarnemen en dat ze gevoelig zijn voor fel licht.

Muizen zijn **prooidieren** die zich graag verstoppen. In **schuilplaatsen** voelen ze zich veilig en kunnen ze ontsnappen aan (fel) licht en ultrasone geluiden. Zorg ook voor **nestmateriaal** zoals keuken- of krantenpapier om te verscheuren, zodat ze een nest kunnen maken in een schuilplaats.

De schuilplaatsen kunnen commercieel te verkrijgen houten of plasticen huisjes, tunnels, ... zijn, maar ook PVC buizen, kartonnen doosjes, WC rollen of rollen van keukenpapier. Karton heeft als extra voordeel dat het als verrijkmateriaal (of nestmateriaal) kan worden gescheurd en wanneer het bevuild is, kan dit worden weggegooid. Voorzie in de kooi dus zeker meerdere schuilplaatsen.

Voorzie ook **knaagmateriaal** zoals takken van hazelaar of beuk, onbehandelde houten blokken, ...

Ook een rad is aanbevolen. Kies een **gesloten rad** dat gemakkelijk kan worden gereinigd en veiliger is dan een rad met spijlen. Tenslotte kan de kooi verder aangevuld worden met hangmatten, buizen, ladders, hellingen... om dit actieve dier bezig te houden.

Hang tenslotte een **flesje of bakje** met drinkwater in de kooi (een losstaand bakje kan gemakkelijk worden omgestoten) en voorzie ook een **voederbakje**. Controleer dagelijks de werkzaamheid van het flesje.

3. VERZORGING

Aangezien de snijtanden blijven groeien, is het belangrijk om deze regelmatig te laten nakijken door een **dierenarts**. Indien ze onvoldoende slijten door gebrek aan knaagmateriaal of een verkeerde stand, kan de dierenarts de tanden bijvijlen.

Daarnaast kan de dierenarts de algemene gezondheid (inclusief de lengte van de nagels) nakijken en bijkomende informatie geven rond de voeding, huisvesting en verrijking. Er zijn geen vaccinaties voorhanden.

Ook thuis volg je de gezondheid op, door bijvoorbeeld minstens 1 keer per week het dier aandachtig te **inspecteren**, het gedrag te **observeren** en het dier te **wegen**.

4. VOEDING

In het wild is de muis een **opportunistisch** omnivoor knaagdier (= **alleseter**). Dit wil zeggen dat hij 'alles eet' en zich gemakkelijk aanpast aan wat beschikbaar is in zijn omgeving (grassen, zaden, graan, en occasioneel insecten). Hij eet gemiddeld 3-5 gram voeding per dag. Wanneer een gevarieerde zadenmengeling wordt gegeven aan gezelschapsmuizen, leidt dit echter vaak tot selectief eten, waarbij ze enkel het lekkerste eten: bijvoorbeeld de vetrijke zonnebloempitten. Dit kan leiden tot overgewicht en voedingstekorten.

Het wordt dan ook aangeraden om **geëxtrudeerd droogvoer (pellets) als basis** te geven en deze voeding aan te vullen met kleine hoeveelheden vers voer (fruit, groente...) en zaden. Om het natuurlijk gedrag te stimuleren, wordt het voedsel bij voorkeur op verschillende plaatsen aangeboden en/of verstopt.

Haal verse voeding die blijft liggen na enkele uren uit de kooi en gooi ze weg om spijsverteringsproblemen te voorkomen.

Tot slot moet er steeds vers en proper water beschikbaar zijn dat minstens om de twee dagen wordt ververs. Bovendien moet het drinkflesje regelmatig worden gereinigd om te vermijden dat algen en bacteriën er gaan woekeren.

5. HANTEREN

De muis is een snel en levendig dier. Let bij het vastnemen erop dat hij niet kan vallen, vluchten of bijten. Werk bijvoorbeeld in het begin steeds op een bed, fauteuil, tafel, ...

Om het dier aan jou te laten **wennen**, kan je de muis **met** de schuilplaats of **een buis** waarin hij zit, verplaatsen. Indien de muis geduldig en voorzichtig (en met voer) wordt benaderd, zal je hem gemakkelijk in of op de hand kunnen houden. Hij kruipt er mogelijk ook vrijwillig op.

Naast het vastnemen van de muis los op de tafel of met kleine doekjes, zijn er ook nog andere manieren. Om een muis goed te kunnen inspecteren, kun je met de ene hand de basis van de staart vastnemen, waarbij je de andere hand ofwel onder het lichaam plaatst om het te ondersteunen of waarbij je met duim en wijsvinger de losse huid ter hoogte van de nek en de schouders vastneemt. **Vermijd** in elk geval het **vastnemen van de staarttop**. Dit kan pijnlijk en stresserend zijn en kan letsels veroorzaken aan de staart.

Let op met jonge kinderen die soms niet erg voorzichtig te werk gaan en dus gebeten kunnen worden of het dier kunnen laten vallen. Zorg dus steeds dat er een volwassene bij is, zeker bij kinderen die nog niet hebben geleerd hoe ze met een muis moeten omgaan.

Vervoer de muis in een kleine aangepaste transport box of reiskooi waaruit hij niet kan ontsnappen, waar hij zich niet kan in verwonden en die hem geen te grote stress geeft. Gebruik bijvoorbeeld een doek vanuit het verblijf waarin het dier zich kan verstoppen, de gekende geur geeft een extra gevoel van veiligheid. Dergelijke kooien zijn te koop in gespecialiseerde dierenwinkels.

Vermijd tijdens het transport ook grote temperatuurveranderingen en tocht.

6. VOORTPLANTING

Denk uiteraard goed na vooraleer je start met kweken. Alle jonge dieren hebben immers een goede thuis nodig.

Enkele kenmerken:

- Mannelijke muizen zijn **geslachtsrijp** op de leeftijd van 2 maanden, vrouwelijke muizen op 5-6 weken. Er wordt niet voor de leeftijd van 2 maanden gekweekt.
- Het voortplantingsseizoen duurt **het hele jaar** en de eisprong gebeurt **spontaan**.
- De **zwangerschapsduur** bedraagt 19 tot 21 dagen.
- De **gemiddelde nestgrootte**: 7-12 jongen (in sommige gevallen kan het aantal jongen oplopen tot 19).
- De pasgeboren jongen zijn **nestblijvers** die niet volgroeid zijn bij de geboorte en volledig afhankelijk zijn van hun moeder. Ze worden immers kaal, blind en doof geboren.
- Na 3-4 weken worden ze gespeend.

7. ZIEKTEN EN AANDOENINGEN

Muizen zijn bijzonder gevoelig voor **huidproblemen, ademhalingsproblemen** en **problemen met de spijsvertering**. Onderstaande lijst geeft een overzicht van enkele belangrijke aandoeningen. Raadpleeg uw dierenarts voor meer informatie en advies.

- **Aandoeningen van de huid, de vacht en/of de oren:** huidschimmel (overdraagbaar op de mens), schurft, vlooiën, luizen, abcessen, dermatitis, ...
- **Aandoeningen van het spijsverteringskanaal:** Salmonellose (overdraagbaar naar de mens), gastro-intestinale wormen, protozoën, ...
- **Ademhalingsaandoeningen:** mycoplasmosse, longontsteking (Sendai-virus),...
- **Aandoeningen van het zenuwstelsel:** Lymfocytische choriomeningitis (overdraagbaar op de mens)
- **Tumoren:** melkkliertumoren, lymfoma, longtumoren ....

8. BELANGRIJKE SYMPTOMEN

Raadpleeg uw dierenarts wanneer u een van de volgende symptomen vaststelt:

- Verminderde of geen eetlust en gewichtsverlies
- Verminderde activiteit (futloos)
- Haaruitval, korsten, doffe of onverzorgde vacht
- Een gezwel (bol of tumor) op het lichaam
- Dicht gekleefde of tranende ogen
- Rode kleur rond de ogen of de neus = kleurstof porfyriene in de tranen, afgescheiden door de Harderse klier. Dergelijke rode verkleuring is zichtbaar bij stress, pijn, ziekte ...
- Ademhalingsproblemen: ook tranende ogen of loopneus, hoesten, niezen

Naast een goede gezondheid is ook het mentale welzijn als huisdier belangrijk. Stress en frustratie kunnen zich uiten in verschillende soorten gedragingen als knagen aan de tralies van hun kooi, overdreven veel drinken, kauwen aan elkaars snorharen of elkaars/eigen vacht, op een bolletje blijven zitten, ...

9. DOELPUBLIEK

De muis is door zijn **nieuwsgierigheid, speelsheid en levendigheid** een populair huisdier. Het is een vrij actief dier waardoor het belangrijk is dat zijn **omgeving verrijkt en stimulerend** is. De eigenaar moet dan ook vermijden dat het dier zich verveelt.

Door zijn kleine gestalte en zijn levendigheid zijn muizen vooral door kinderen minder gemakkelijk te hanteren dan andere knaagdieren. Muizen **worden bovendien niet zo graag geknuffeld**. Dit heeft als gevolg dat muizen als huisdier minder geschikt zijn voor kinderen jonger dan 6 jaar. Er is immers een grote kans op valpartijen, vluchtpogingen of bijtincidenten. Daarentegen zorgt zijn speelsheid en levendigheid ervoor dat het een zeer interessant dier is om te observeren. Grotere kinderen en tieners die hierin tijd willen investeren, kunnen dan ook veel plezier beleven aan het observeren, het voederen en het leren van kunstjes aan deze actieve dieren.

Aangezien muizen actiever zijn tijdens de schemer en 's nachts, zijn deze huisdieren geschikt voor mensen die overdag werken. Op voorwaarde dat ze minstens met één andere soortgenoot worden gehuisvest.

Dit huisdier wordt afgeraden voor mensen die allergisch zijn voor knaagdieren.

10. SAMENLEVEN MET ANDERE DIEREN

Zoals eerder beschreven (zie 'Huisvesting') wordt de muis bij voorkeur gehuisvest met **minstens één soortgenoot**. **Honden** of **katten** zijn mogelijke medebewoners van het huis waarin de muis gehouden wordt, maar hierbij is het uiteraard belangrijk om rekening te houden met het feit dat muizen prooidieren zijn. Elk contact met een groter dier dient dan ook te worden **vermeden** om te voorkomen dat het knaagdier wordt blootgesteld aan stress of gevaar loopt om gewond of gedood te worden.

11. AANSCHAF EN KOSTPRIJS

De kostprijs van een muis bij aankoop is niet hoog: tussen € 3 en € 10 in een dierenwinkel of bij een kweker. Dieren die bij (particuliere) kwekers met aandacht voor de socialisatie worden gekocht zijn over het algemeen tammer en minder schuw dan dieren die in dierenwinkels te vinden zijn.

Voor het nodige materiaal (kooi, inrichting, ...) moet je rekenen op € 40 tot € 150. Het strooisel en nestmateriaal, dat gemiddeld twee keer per week moet worden verschoond, heeft een geschatte kostprijs van € 7/maand. Het voer (geëxtrudeerd voer en supplementen) kost gemiddeld € 3 tot € 5 per maand per dier. Tot slot kunnen de kosten voor de dierenarts aanzienlijk zijn. Reken op € 35 tot € 45 voor een consultatie bij een dierenarts gespecialiseerd in bijzondere huisdieren.

12. WETGEVING

Als eigenaar van een gezelschapsdier moet je bepaalde huisvestingsvoorwaarden in acht nemen die het dierenwelzijn respecteren (wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren). Indien je meer dan zes muizen houdt, valt je activiteit onder de ingedeelde inrichtingen en heb je een milieuvergunning nodig. Raadpleeg de website van Leefmilieu Brussel voor meer informatie.

BIBLIOGRAFIE

- Brandao, J., & Mayer, J. (2011). Behavior of rodents with an emphasis on enrichment. *Journal of Exotic Pet Medicine*, 20(4), 256-269.
- Frohlich, J. (2021). Rats and Mice. In K. Quesenberry, C. Orcutt, C. Mans, & J. Carpenter, *Ferrets, rabbits, and rodents. Clinical medicine and surgery* (pp. 345-367). Elsevier.
- McBride, A. (2014). Rabbits and rodents - what vets need to know! Faculteit diergeneeskunde Merelbeke, België: IPV Diergeneeskunde, UGent.
- McBride, A. (2017). Small prey species' behaviour and welfare: implications for veterinary professionals. *Journal of Small Animal Practice*, 58, 423-433.
- Pilny, A. (2015). Small exotic companion mammal wellness management and environmental enrichment. *Veterinary Clinics: exotic animal practice*, 18(2), 245-254.
- Tynes, V. (2010). *Behavior of Exotic Pets*. Blackwell Publishing.
- Tynes, V. (2019). Exotic Pet Behaviour Conference. Aalst (Belgium): VOBD (SAVAB).

OVERZICHTSFICHE
ALGEMEEN

De muis is een **nieuwsgierig** en **speels** **groepsdier** met een levensverwachting van **1 tot 3 jaar**.

VOEDING

Omnivoor (= alleseter).

Geëxtrudeerd droogvoer (pellets) specifiek voor muizen (liever geen mengeling wegens selectief eetgedrag) aangevuld met kleine hoeveelheden vers voer (groente, beetje fruit....) en zaden.

HANTEREN

Gebruik bij het vasthouden van muizen steeds **twee handen** waarbij je met de ene hand de **staartbasis** vastneemt en met de andere hand het lichaam/rug omsluit. Neem het dier **niet** vast **bij de staarttop**. Hanteer ze bij voorkeur reeds vanaf jonge leeftijd regelmatig op een kalme manier zodat ze minder angstig worden.

ZIEKTEN EN AANDOENINGEN

- **Aandoeningen van de huid, de vacht en/of de oren:** huidschimmel, schurft, vlooiën, luizen, ...
- **Aandoeningen van het spijsverteringskanaal:** Salmonellose (overdraagbaar naar de mens), gastro-intestinale wormen, protozoën, ...
- **Ademhalingsaandoeningen:** Mycoplasmosse, longontsteking,...
- **Aandoeningen van het zenuwstelsel:** Lymfocytische choriomeningitis
- **Tumoren:** melkkliertumoren, lymfoma, longtumoren ....

DOELPUBLIEK

Breed (vermijd te jonge kinderen)
Muizen worden afgeraden voor mensen met een allergie voor knaagdieren.

AANSCHAF EN KOSTEN

Aankoop bij kweker, dierenwinkel of een dierenasiel. Aankoopprijs: 3-10 euro (dier), 40-150 euro (kooi en materiaal). Onderhoudskosten: gemiddeld € 11/maand gemiddeld (voer, strooisel). Dierenartskosten: min 35-45 euro.

HUISVESTING

De muis is een **groepsdier** en krijgt dus best het gezelschap van **minstens één soortgenootje**. De **kooi** is minstens 30-40 cm hoog en 50-60 cm breed. Het vloeroppervlak mag niet kleiner zijn dan 0,3 m². Door gebruik te maken van verdiepingen kan men de oppervlakte extra vergroten. Het is een zeer actief dier dat nood heeft aan een interessante en gevarieerde omgeving met **buizen, hangmatten, laddertjes, schuilplaatsen, nestmateriaal** en een **dikke laag bodembedekking**. Reinigen: bevuilde delen bodembedekking minstens om de 2-3 dagen vervangen en de kooi om de twee weken reinigen.

VERZORGING

Controleer regelmatig de lengte van de **snijtanden** en voorzie aangepast **knaagmateriaal** zoals takken en onbehandelde houten blokken (geen knaagsteen). Volg thuis de gezondheid op door bijvoorbeeld minstens één keer per week het dier aandachtig te inspecteren, het gedrag te observeren en het dier te wegen. Let ook op de voetzolen en de lengte van de nagels. Raadpleeg tijdig een dierenarts.

VOORTPLANTING

- Geslachtsrijpheid: 5 tot 6 weken (vrouwtjes) en 8 weken (mannetjes)
- Dracht: 19 tot 21 dagen
- Gemiddelde worpgrootte: 7 tot 12 jongen
- Speenleeftijd: 3-4 weken

SAMENLEVEN MET ANDERE DIEREN

Muizen dienen in groep te leven met minstens één soortgenootje, opgelet met de voortplanting!

BELANGRIJKE SYMPTOMEN

- Verminderde eetlust, gewichtsverlies
- Verminderde activiteit (futloos)
- Haaruitval, korsten, onverzorgde vacht
- Gezwel (bol of tumor) op het lichaam
- Dicht gekleefde of tranende ogen
- Rode kleur rond de ogen of de neus
- Ademhalingsproblemen (ook tranende ogen of loopneus, hoesten, niezen)

WETGEVING

- De wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren
- Milieuvergunning vanaf 6 muizen.

